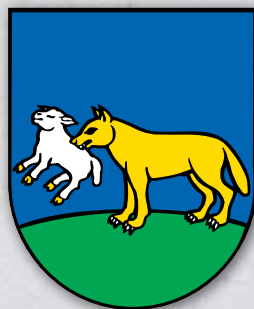

SVRBICE
750. výročie
prvej písomnej zmienky
1268 - 2018

SVRBICE - 750. VÝROČIE PRVEJ PÍSOMNEJ ZMIENKY 1268 - 2018

Vydal: TRISTANPRESS spol. s r.o. Topoľčany pre obec SVRBICE

Autori: Mgr. Michaela Jurčová

Mgr. Vilma Púčeková

Dominika Brejková (rod. Kováčiková)

Vladimír Hromádka

Do publikácie prispela: p. Dáša Mórová (vnučka Chromca a dcéra Pockodyho)

Použité texty: Slovenský národný archív Bratislava

Pamätná kniha obce Svrbice v rokoch 1936-1945 autor Gejza Pockody

Kronika Národného povstania v Svrbiciach r. 1945

Kronika obce Svrbice od r. 1990 autor Mgr. Vilma Púčeková

Archívne fotografie poskytla: p. Dáša Mórová a obyvatelia obce

Fotografické zábery: Magdaléna Bultmanová, Dominika Brejková (rod. Kováčiková), Martin Brejka

ISBN 978 – 80 – 89173 – 69 – 3

OBSAH

Najstaršia história obce	6
Príroda a klimatické podmienky	8
Z histórie obce	9
Svrbice a 2. svetová vojna (1939-1945)	16
Z histórie JRD (Jednotné roľnícke družstvo)	16
Významné budovy v obci	20
Z histórie vedenia obce po roku 1989	31
Kultúrne a ľudové tradície v obci	34
Spoločenské organizácie	45
Obchod, Služby, Súkromné podnikanie	48

Vážení spoluobčania, milí rodáci, priatelia,

v roku 2018 si pripomíname 750. výročie prvej písomnej zmienky o obci Svrbice, malebnej dedinky pri juhovýchodnom úpätí Považského Inovca.

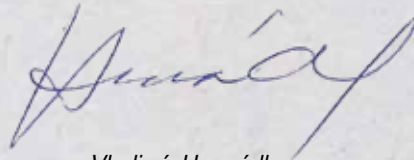
Dedinka je malá počtom obyvateľov, ale o to je vzácnejšia pre ľudí, ktorí sa tu narodili, prípadne sem prišli za láskou a už tu zostali. Naša obec sa stala ich domovom.

My, ktorí tu žijeme ani nevnímame, akými premenami obec prechádza a málokedy si uvedomujeme, aké silné puto nás k nej viaže. Aby sme si tieto zmeny lepšie zapamätali a zachovali tento historický moment pre budúce generácie, rozhodli sme sa vydať túto publikáciu, ako prejav úcty k tým, ktorí sa tu narodili, žili, pracovali, zomierali a samotné dejiny obce tvorili.

Do publikácie sme sa snažili premietnuť všetky momenty, chvíle a udalosti, ktoré poznačili život v našej obci.

Budeme radi, ak toto spoločné dielo zaujme dôstojné miesto vo Vašich srdciach i rodinných knižniciach.

Je pre mňa ctou, že sa Vám môžem touto cestou prihovoriť, pozdraviť Vás a zaželať Vám veľa krásnych chvíľ do ďalšieho života.

Vladimír Hromádka
starosta obce

Heraldický register Slovenskej republiky,

vedený na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky - Odbore archivníctva a spisovej služby, podľa zákona číslo päťstosemdesiatpäť z roku dvetisícjeden Zbierky zákonov o organizácii činnosti vlády a o organizácii ústrednej štátnej správy, ako aj na základe štatútu Heraldickej komisie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, berúc do úvahy, že erbová tvorba je neodmysliteľnou súčasťou

európskeho kultúrneho dedičstva a má na Slovensku uvedomujúci si, že odkaz našej mestkej a obecnej nepatrila len minulosti, ale ostala súčasťou kvality pozdravuje všetkých, ktorí budú čítať túto erbovú Slovenskej republiky sa oboznámil so žiadosťou pre obec **Svrbice**. Heraldický register Slovenskej Ministerstva vnútra Slovenskej republiky lďadbe ateliérom Imago a dňa osemnásteho februára roku zastupiteľstvom a na zapísanie do Heraldického štíte v zelenom návrší stojací zlatý vlk v striebornej ovečku v zlatej zbroji. Heraldický register posúdil s pánom Petrom Kartousom, predsedom Heraldickej komisie konštatoval, že erb rešpektuje všetky po keďže neexistujú prekážky brániace vystaveniu požiadala o jej zhotovenie. Erb obce **Svrbice**, posúdený a farebne vyobrazený v jej strede, je zapísaný v S-228/02. Tento erb, či už vo farebnej, čiernobielej svojej obecnej pečati, a tiež - rešpektujúce staré heraldické zvyklosti - na označenie svojho majetku, hmotného a nehmotného, ako aj pri všetkých na to vhodných príležitostiach. Ak by si však ktokoľvek iný privlastnil rovnaký erb, ako ten, ktorý je tu opísaný a vyobrazený, má byť podľa starého erbového práva vystavený posmechu a opovrhnutiu. Dané v Bratislave rukami pána Ladislava Vrteľa, vládného radcu pre heraldickú tvorbu a člena Medzinárodnej heraldickej akadémie a spečatené pečatami Heraldického registra Slovenskej republiky a Heraldickej komisie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky dňa dvadsiateho siedmeho mája roku dvetisícova. ++++++

obávne tradície, ktoré sú hodné pestovania aj v súčasnosti, heraldiky je príkladom i príkazom, aby heraldická tvorba života a identity miest, obcí a ich obyvateľov, týmto listinu a oznamuje im nasledovne: Heraldický register Obecného úradu vo **Svrbiaciach** o vystavenie erbovej listiny republiky zbral na vedomie, že Heraldická komisia posúdila návrh erbu obce **Svrbice**, vytvorený Heraldickým dvetisícova ho doporučila na prijatie obecným registra Slovenskej republiky v tejto podobe: **v modrom zbroji, držiaci v zuboch šikmo zdvihnutú striebornú žiadosť obce o vystavenie erbovej listiny a po konzultácii komisie, v jeho prítomnosti, ako aj prítomnosti členov stáročia zachovávané heraldické pravidlá erbovej tvorby a erbovej listiny, Heraldický register Slovenskej republiky a odporučený Heraldickou komisiou, opísaný v tejto listine Heraldickým registri Slovenskej republiky pod signatúrou alebo inej podobe obce **Svrbice** môže používať najmä na to**

občiansky úrad

Ladislav Vrteľ

*Reparatus vias in terreno proprio
Communis habet praetium et passus excipim
Dexis falcator &
Rationes exigis Jurator*

Najstaršie dejiny obce

V období patrimoniálneho štátu, ktorého trvanie sa datuje do konca 13. storočia, bola obec Svrbice súčasťou kráľovského majetku. Kráľ bol jediným vlastníkom celej krajiny – Uhorska. Patrili mu všetky mestá, dediny, majetky, ale i ľudia a zvieratá v celom kráľovstve. Moc šľachty však časom naberala na sile a kráľ si potreboval udržať spojencov a priaznivcov, z tohto dôvodu začal svoje majetky postupne dávať do daru veľmožom, ktorí mu potom boli zaviazaní. Takýto osud postihol aj obec Svrbice, ktorá sa v roku 1268 stala majetkom zemepána. Zo spomenutého roku 1268 pochádza prvá písomná zmienka o obci, kde obec nesie názov *Surbich*. Listina, v ktorej je obec prvýkrát spomenutá, je rozsahovo kratšia. Jej znenie je nasledovné:

Maria Regina de gratiae suae plenitudine Comiti Bartholomaeo de Wecha quasdam terras suas ad Arkibynya spectantes Kezū v. i. Szelechen, et Surbich in Comitatu Nitriensi existentes, item terram suam Gaay nuncupatam in Comitatu Posoniensi existentem – iure perpetuo possidendas donat et confert. Datum per manus Magistri Laurentii Praepositi S. Irenaei, aule nostri Vice-Cancellarii Anno MCCLXVIII.

Vydavateľom, respektíve vydavateľkou listiny a teda aj darkyňou pôdy a majetkov bola kráľovná Mária, ktorá darovala niekoľko obcí z Nitrianskej a Bratislavskej stolice – medzi nimi aj Svrbice – istému komesovi Bartolomejovi z Veče (Wecha – Veča, bolo územie, ktoré je dnes súčasťou mesta Šafa).

Dva roky po vydaní listiny kráľovnej Márie, v roku 1270 vydal listinu, ktorá sa týkala Svrbíc, aj uhorský kráľ Štefan V. Kráľ v listine potvrdil vlastníctvo majetkov získaných od kráľovnej Márie šľachticovi Bartolomejovi z Veče.

V roku 1317 uhorský kráľ Karol Róbert z Anjou daroval dediny Veča, Trnovec, Poľný Kesov, Kesovce, Zlievce, Svrbice, Kusbud, Nyek v Bratislavskej a Nitrianskej stolici, patriace Bartolomejovi a Urbanovi z Veče, ktorí zomreli bez dedičov, komesovi Ladislavovi z Hrušova, magistrovi Jánovi, synovi komesa Ivanku de Peech,

ako aj magistrom Tomášovi a Mikulášovi, synom Aladára a Michalovi a Štefanovi, synom Petra. Obec sa v tomto roku nazývala *Zerbuch*.

Ďalším písomným prameňom, v ktorom je spomenutá obec Svrbice, vtedy pod názvom *Zerbecz*, pochádza z roku 1399 – konkrétne bola napísaná na sviatok Najsvätejšej Trojice a jej vydavateľom je Nitrianska kapitula. V tejto listine sa riešilo vymedzenie hraníc majetkov medzi Nitrianskou Blatnicou (*Sarfew*) a Blesovcami (*Belhozth*). Spor, ktorý Nitrianska kapitula riešila bol medzi žalobcom bratom Henrichom, opátom Kláštora blahoslaveného Hippolita na Zobore, proti Ladislavovi, synovi Šimona a Pavlovi, ktorý bol zvaný Tooth, šľachticom zo Svrbíc. S najväčšou pravdepodobnosťou mali títo šľachtici svoje sídlo práve v obci Svrbice, keďže používali prídomek *de Zerbecz*.

V priebehu storočí sa vystriedalo viacero zemepánov, ktorým obec patrila. V 16. storočí obec spravovali zemepáni Nyáryovci, v 17. storočí to boli Šándorovci a napokon v 18. storočí bola obec pod správou Bossányiovcov.

V 18. storočí, v rokoch 1778 - 1779, vznikla aj Kanonická vizitácia Nitrianskej stolice, kde je opäť spomenutá obec *Svrbice – Szvrbicz*. Vo vizitácii sa nachádza aj mapa, na ktorej je obec zakreslená.

Na základe poznatkov, získaných z historických prameňov, možno povedať, že pôvodná dedina sa nachádzala na inom mieste, ako sa nachádza dnešná obec. Žiaľ, z dôvodu absencie archeologického výskumu, sa nedá presne určiť, kde sa pôvodná osada a neskôr dedina nachádzala. Čo sa však na základe písomných prameňov doložiť dá, je fakt, že s obcou Svrbice postupne splynuli osada Tešín, spomínaná v roku 1414 a osada Drin spomínaná v roku 1620.

Ľudia, žijúci v obci, sa v minulosti prevažne zaoberali poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Čo sa počtu obyvateľov týka, v roku

Uhorský kráľ Karol Róbert.

Kanonickej vizitácia z r. 1778 - 1779.

1715 mala obec Svrbice 15 domácností, počet obyvateľov sa neuvádzal, v tomto roku sú však spomenuté vinice, patriace obci, preto im možno pripísať väčší význam. V roku 1787 počet domov vzrástol na 29 a počet obyvateľov bol 164, v roku 1828 sa v obci nachádzalo 30 domov a počet obyvateľov vzrástol na 209. Do roku 1918 sa v obci pájilo vápno. Po 1918 pracovali obyvatelia zväčša v poľnohospodárstve.

Zakreslenie obce Svrbice v Kanonickej vizitácii Nitrianskej stolice z r. 1778 - 1779.

Prvá katastrálna mapa obce, ktorá sa zachovala, je z roku 1907. Názov obce je uvedený v maďarčine, ako *Serbócz*. V mape sú vypísané názvy lokalít, ktoré sa nachádzali v katastri obce. Jedná sa konkrétne o tieto názvy: *Drinova, Za Drievomu, Pod hrustyje, Pánszki háj, Pri drinye, Do novej ceszti, Od Oresánszkéhó, Horka vise ceszti, Farkasova dolina, Chotárna dolina, Stanovistya, Humnistya, Panszke od Salgovszkéhó, Novini, Klesovini, Sztare vinohradi, Naplavi, Kapusznicze; Dolne Kapusznicze, Horne Kapusznicze, Male humna, Novoszadi, Za cinterom, Za humnicze*. Na katastrálnej mape sú zaznačené parcely pôdy, ale aj postavené nehnuteľnosti.

Ďalšia katastrálna mapa je z roku 1966. Názvy uvádzané v tejto mape sú prirodzene v slovenčine. Obec Svrbice mala podľa tejto mapy takéto názvy lokalít: *Drinová, Za Drienovou, Pri drieni, Chotárna dolina, Farkašova dolina, Podhruštie, Pánsky háj, Do novej cesty, Od Orešanského, Noviny, Hôrka nad cestou, Humništia, Pánske od Šalgovského, Dlhé vinohrady, Staré vinohrady, Vinohrady, Pod hájom, Náplavy, Kráčiny, Kapustnice, Novosady, Malé humná, Za cintorínom, Záhumencie*.

Príroda a klimatické podmienky

Zemepisná poloha a prírodné danosti obce Svrbice sú základom pre dlhšiu trvajúcu vegetáciu a najmä chladnejšie a intenzívnejšie počasie v období zimy. Snehová pokrývka pretrváva oveľa dlhšie ako v susedných obciach a lokalitách. Vďaka kopcovitým terénom sú v okolí obce mimoriadne priaznivé podmienky pre lyžovanie a zimné športy. Využívajú ich deti a mladí ľudia z obce i z okolia. Klimatické podmienky prechádzajú zmenou splývania jednotlivých ročných období, zmenu cítiť najmä prudkým nárastom teplôt už v mesiaci máj a predlžovaním jesenných teplôt až k decembru. Obyvatelia obce dokážu regulovať hladiny vôd vo svojich studniach tak, že i počas letných horúčav polievajú vo svojich záhradách. Dobrou výškou hladiny vody je známa obecná studňa. Odborníci v oblasti hydrometeorologických bádání upozorňujú na intenzívne globálne otepľovanie na Zemi.

Predlžujú sa obdobia dlhého sucha. Prichádzajú silné záplavové dažde. Oba faktory spôsobujú obrovské škody na úrode i materiál-
nom vybavení ľudí. Pravidelné výkyvy odborníci pripisujú pôsobeniu tzv. skleníkového efektu.

V súčasnosti je ľudstvo planéty Zem vystavované nečakaným zmenám počasia. Jarné mesiace máj, jún i v našom prostredí sú mimoriadne horúce s priemernou teplotou +30 °C. V jeseni býva obrovský nedostatok dažďov. Zimy bývajú pestré na snehovou pokrývku i tuhé mrazy. Výkyvy počasia ovplyvňujú práce v poľnohospodárskych oblastiach, kam patrí i naša obec. Vysoké teplotné hodnoty v jarných mesiacoch prinášajú nedostatok vlahy na poliach i v záhradách. Teplotné hodnoty v letných mesiacoch júl, august v posledných rokoch dosahujú rekordné výšky až 35 °C, čím vznikajú obdobia sucha. V letnom období sú pre náš región časté výrazné búrky, ktoré spôsobujú silné privalové dažde zaplavujúce polia, záhrady, dvory i pivnice rodinných domov.

Pred reorganizáciou potokov zasahovali našu obec prudké privalové dažde, ktoré vyplavili domy obyvateľov žijúcich pod Hôrkou i pod Starým vrchom.

Z histórie obce

V roku 1988 vydavateľstvo Obzor, n.p. Bratislava vydalo historicko-vlastivednú monografiu autora Vlada Uhlára pod názvom „Okres Topoľčany“. V jej časti pod názvom Základné informácie o mestách a obciach na str. 402 sa dočítame:

„Svrbice v r. 1970- 230 obyvateľov. Chotár leží na podvršiach Považského Inovca. Obec doložená z roku 1268 ako Swrbich patrila Nitrianskemu hradu, potom zemanom. V chotári boli osady Tešín (roku 1414 sa spomína ako Thessen a Drin, Drieň - 1620 sa spomína ako Drin.) Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom a pálením vápna.“

Písomné záznamy zo života obce:

1. Pamätná kniha obce Svrbice v rokoch 1936 -1945 - písal učiteľ Gejza Pockody
2. Kronika národného povstania v Svrbiciach v roku 1945 - písal učiteľ Gejza Pockody
3. Kronika obce Svrbice od r. 1990 - súčasnosť - píše Mgr. Vilma Púčeková, učiteľka

Gejza Pockody v kronike z roku 1936 uvádza: *(znenie kroniky je v pôvodnom texte, s gramatikou vtedajšej doby)*

„Terajší chotár obce Svrbice v dávnych časoch vraj patril zeme pánovi Serbenyovi. Vyplňovali ho pasienky a lesy. Ornej pôdy nebolo. Raz sa pán prechádzal našim krajom a vtedy zistil, že sú tu výborné pasienky. Preto rozhodol sa, že bude tu pestovať ovce po salašnícky. Nakúpil veľa oviec, dopravil ich sem a zveril ich do opatery bačovi, ktorý sa menoval Kavka. Bača sa po čase oženil. Domček vystavil si kdesi na Hornom konci Dediny. Keď Kavkove deti dospeli, oženili a povychovávaly sa. Chalupy postavili si vedľa otcovho domu. Neskoršie pán dal pasienky zorať a začal hospodáriť. Kavkovcom poslal na pomoc rod Mihalíkovcov, ktorý sa sem prisťahoval z Bašoviec.

Učiteľ Gejza Pockody.

Mgr. Vilma Púčeková.

Kronikár uvádza povesť z tureckých čias:

„Dátum založenia obce nie je známy. Táto povesť svädčí, že jestvovala už za tureckého vpádu. V čase tureckých vojen dvaja Svrbičania, z nich jeden sa menoval Mihalik lámali pri „Skalke“ kameň. Tu prišiel turecký dôstojník s jedným vojakom. Z nejasných príčin Svrbičania s Turkami sa povadili a urazili ich. Preto dôstojník nariadiť Mihalikovi, aby sa na druhý deň dostavil do Nitry. Pohrozil mu, že ak tak neučiní, bude s ním zle. Mihalik po úvahe vybral sa do Nitry. Hlásil sa u tureckého náčelníka. Ten však nemal času, preto odložil jeho záležitosť na budúci deň. Mihalik nocoval na ulici. Turci sa nebáli, že utečie, lebo metské brány, boly strážené. Ešte za tmy vyháňal z Nitry pastier ovce. Mihalik pustil sa s ním do reči a rozpovedal mu svoju epizódku. Na to mu pastier povedal: „Milý človeče, ak sa do rána nestratíš, živí odtiaľto nepojdeš.“ To Mihalika naľakalo Pastier bol však dobrého srdca, preto mu pomohol v ťažkej situácii. Dal mu svoj kožuch. Rozkázal ho, aby ho prevrátil kožušinou hore, obliekol ho, štvornožky zamiešal sa medzi ovce a tak prešiel bránou mesta, lebo inak ho Turci nevypustia. To sa Mihalikovi podarilo. Síce s námahou, ale predsa dostal sa z mesta. Potom utekal ako vládla. Pri jednom stohu slamy chcel si odpočinúť. Tu však zpozoroval, že v dialke ženú sa za ním jazdci. Boli to Turci, čo ho hladali. Mihalik zavrátil sa do slamy. Keď Turci prišli k stohu, pichali do neho šabľami. Na šťastie Mihalika nezasiahli. Keď Turci odišli, Mihalik vyliezol zo stohu a šťastlivo navrátil sa domov, kde bol netpeplive očakávaný.“

Tento rod i doteraz je jadrom obce. Príchodom Mihalíkovcov pribudlo i domov a tak vznikla malá osada, základ terajšej obce. Osada dostala meno Svrbice (Serbocz) pravdepodobne po majiteľovi salaša. Takto menovala sa obec až do roku 1919. Od tohoto času úradný názov obce je Svrbice. Písmeno „v“ do mena obce dostalo sa pravdepodobne omylom.“

Kronikár pokračuje:

„Dejiny obce

Ako je v vpredu spomenuté, príchodom Mihalikovcov a ďalších panských sluhov bol vzrast obce zaistený. Keďže pánsstvo nebývalo tu, obec rástla pomaly. Kaštieľa ani iného panského sídla v obci nebolo. Obec svojich pánov často menila. Patrila aj rišňovskej barónke, Očkajovcom z Borovej a Šándorovi zo susedných Šalgoviec. Po zrušení poddanstva panské polia pripadli akémusi Hechtovi, ktorý už býval v Svrbiciach ale v celkom malej chalúpke, ktorá stojí tu podnes (nazýva sa chajda).

Postupne, keď majiteľmi stal sa Horn a Blum, bol v obci vybudovaný majer, ktorého výstavba skončená v roku 1880. Pozostáva z veľkého obytného domu, sýpky, maštale, malého domku a kôlne. Po Blumovi majiteľom statku bol býv. gróf Gyulai z hlízkych Sokoloviec. Ten však v Svrbiciach nebýval. Teraz majiteľom statku je Blažej Chromec.

Z menovaných pánov najviac pamiatok zostalo v obci na Rišňovskú barónku.“

„Obec Svrbice leží v širokej úžľabine Inoveckých hôr. Zo severnej, západnej a južnej strany sú hory vyššie. So strany východnej svah úžľabiny sa temer nebadateľne zvyšuje a potom tiahne sa rozsiahla plošina s úrodnými poliami. Poloha obce je pekná. Dedinka je pritúlená k horám, ako by hľadala u nich ochranu. Najbližší kopec menuje sa Hôrka. V zime hory skutočne chránia obec od studených vetrov, čím zmiernujú (obec) zimu, ktorá by bola pre vyššiu polohu obce (asi 308 m nad morom) oveľa väčšia. „

Brigádnici „Pri zvonici“ 30-te roky 20. storočia.

Kronikár ďalej podrobne rozpisuje pomenovania v obci: „Dedina“, „Domovina“, „Zabalážka“, „Pri zvonici“ pri nej „obecný dom“, „kapusnice“, „Barina“, „Kozie vrchy“

Pohľad z Hôrky v 30-tych rokoch 20. storočia.

Pohľad od „Zabalážky“.

„Dedina“ kríž v hornej časti obce.

Ženy v kroji v 30-tych rokoch 20. storočia.

Dievčatá v dobovom oblečení.

Dobový kroj v súčasnosti.

Situačný plán obce podľa stavu v r. 1934.

Legenda:

dom	socha P. Márie	cintorin	potok
humno, sad	kríž	zvonica	cesta
			studňa

Situačný plán obce
v 30-tych rokoch
20. storočia.

*Zoznam majiteľov domov
v roku 1934*

1. d. 1 Anbín Kollár	27 Michal Michalik
2 Michal Michalik	28 Anbín Kováč
3 Jozef Michalik	29 Ľudovik Michalik
4 Ľudovik Michalik	30 Stanj. Šimr
5 Štefán Lajči	31 Magda Kláriková
6 Ondrej Juris	32 Mária Kucková
7 Jozef Michalik	33 Ján Štrmáček
8 Jozef Kováč	34 Jozef Halaj
9 Beba Kováčová	35 Jozef Michalik
10 Ján Michalik	36 Štefan Kráča
11 Jozef Juris	37 Ľudovik Juris
12 Klementa Ľudovik	38 Jozef Kade
13 Ľudovik Michalik	39,40 Stanj. Štrmáček
14 Mária Štrmáček	41 Jozef Gráček
15 Ľudovik Michalik	42 Jozef Štefančík
16 Jozef Štrmáček	43 Jozefa Štrmáček
17 Ján Štrmáček	44 Štefan Michalik
18 Anbín Klárik	45 Ján Štrmáček, ml.
19 Michal Kollár	46 Ľudovik Michalik
20 Michal Michalik	47 Št. Michalik Kuchaj
21 Jozef Michalik	48 Ján Kováč
22,23 Jozef Halaj	49 Jozef Štrmáček
24,25 Jozef Halaj	50 Jozefa Štrmáček
26 Ľudovik Štrmáček	
51 Ján Juris	56 Ľudovik Štrmáček, ml.
52 Michal Juris	57 Jozef Juris
53 Ondrej Juris	58 Ľudovik Kováč
54 Ján Klárik	59 Štefan Štrmáček
55 Ján Štrmáček, ml.	60 Ľudovik Štrmáček
61 (Ján) Michal Juris, ml.	

Zoznam majiteľov domov v r. 1934.

Letecká snímka z roku 1925 (objednal si ju Vojtech Chytil - akademický maliar) a letecká snímka z roku 2018 záber z rovnakého miesta.

Z rozprávania a spomienok dcéry p. Pockodyho, Dáši Mórovej:
„V roku 1923 sokolovská pani grófká dala inzerát do novín, že predáva majer v obci Svrbice. Tento inzerát zaujal akademického maliara Vojtecha Chytila, ktorý v tom čase býval v Prahe. Ohlásil sa na tento inzerát, dal si vyhotoviť letecké snímky majera.
Čím ho zaujal to sa už nikdy nedozvieme, poľnohospodárstvu nerozumel (aj keď pochádzal z poľnohospodárskej rodiny.) Snáď

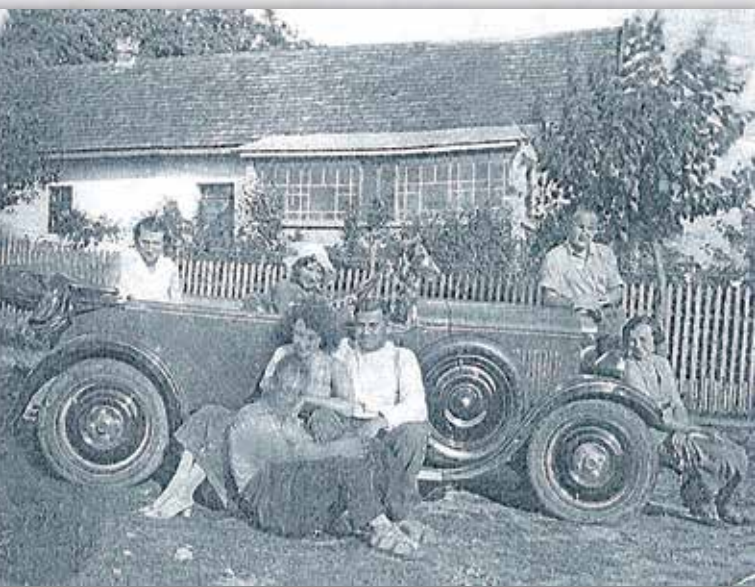
ho zaujala poloha majera, dedinky, ktorá ležala v krásnom prostredí blízko piešťanských kúpeľov. Faktom ostáva, že odišiel na Moravu navštíviť svojich príbuzných, sestru, brata, matku a babičku, ktorí tu žili so svojimi rodinami. Tiež nie je dochované ako sa mu podarilo celú rodinu presvedčiť, aby všetko predali a spoločnými silami kúpili majer od sokolovskej grófký v Svrbiciach, kde sa presťahovali s celou rodinou. Toto sa udialo v roku 1925, ktorý bol pre tieto rodiny zlomový. Bohužiaľ k horšiemu. Obytná časť majera bola vo veľmi zlom

stave a ako prvé museli ju celú zrekonštruovať. Prvý z najväčších dvoch bytov obsadil akademický maliar Vojtech Chytil s manželkou Ninou. Do druhého bytu sa nasťahovala rodina Chromcových (maliarova sestra s manželom a deťmi). V ďalších dvoch bytoch býval

Pohľad na majer (vľavo) a pohľad na budovu s bytom V. Chytila v 30-tych rokoch 20. storočia (v súčasnosti kultúrny dom a kancelárie obecného úradu - pohľad zo zadnej strany).

brat Jozef s rodinou a v poslednom matka a babička súrodencov Chytilových. V ďalších dvoch bytoch býval brat Jozef s rodinou a v poslednom matka a babička súrodencov Chytilových. Okrem domu si krásne upravili aj veľký dvor, v ktorom bol na tú dobu rariitou bazén, kde sa v lete dalo kúpať. Z brezového dreva vybudovali besiedku, obrastenú ružami, pred domami mali vybudovanú na tú dobu tiež neznámu skalku, kde mnohé skalničky doviezol Vojtech Chytil z cudziny. Taktiež tu boli vysadené dreviny, ako napr. sakura. Neskôr Vojtech Chytil pomohol aj s úpravou a výsadbou novovybudovanej školy v Svrbiciach, kde doviezol dreviny potrebné na výstavbu. Tiež sa mu podarilo na menej využívannej časti pozemku založiť vinohrad. Po smrti Vojtecha Chytila a jeho synovca Jozefa Chromca bol vinohrad vyklčovaný a na tomto mieste vznikol ovocný sad.“

Po príchode do Svrbíc sa preukázalo, že bonita pôdy je omnoho nižšia ako na Hanej. Výnosy boli menšie, než na aké boli zvyknutí na Morave. Taktiež tu nebol vôbec rozvinutý mliekarenský priemysel v dôsledku čoho museli znížiť počet dobytky, pretože svojpomocne nedokázali spracovať to množstvo mlieka, ktoré vyprodukovali. Aj keď nakúpili stroje a mlieko spracovávali pre neďaleké kúpele v Piešťanoch, kde vozili mlieko, syry a smotanu, zistili, že je to nerentabilné.

Majer okrem domu mal maštale pre dobytok, sýpku, ľadovňu, sušiareň, pajtu na skladanie poľnohospodárskych strojov a náradia a veľký priestraný dvor. K tomu patrilo 75 ha ornej pôdy, pasienkov, urbariátu a lesov, výmoľov a ciest. Majetok na majeri sa medzi rodiny rozdelil podľa toho, kto koľko peňazí do toho vložil. Najväčšia časť patrila rodine Chromcovej. Brat Jozef vlastnil iba byt so záhradou a maliar Vojtech okrem bytu, ktorý využíval ako letný byt vlastnil aj niekoľko ha ornej pôdy, ktorú však neskôr predal synovcovi Jozefovi Chromcovi. Jozef bol absolventom poľnohospodárskej školy a vlastne on bol hlavným správcom majera. Na tú dobu mal veľmi pokrokové myšlienky, ako prvý vlastnil traktor, mláťačku. Jeho dve staršie sestry Mária a Miloslávka boli vydaté a žili mimo Svrbíc. Sestra Anna sa vydala za Geju Pockodyho, ktorý v dedine pôsobil ako učiteľ.

Akademický maliar Vojtech Chytil sa narodil v r. 1896 v moravskej osade Kandia, ktorá bola súčasťou obce Laškov, okres Prostějov. Od detstva sa u neho prejavoval maliarsky talent, ktorý neskôr uplatnil pri štúdiu na Akadémii výtvarných umení v Prahe. Napriek

Vojtech Chytil s manželkou Ninou Kokokorinovou.

tomu, že svoj byt v Svrbiciach využíval len ako letný byt, mal v Svrbiciach trvalý pobyt. Okrem tohto bytu vlastnil aj byt v Prahe. Diela Vojtecha Chytila boli ovplyvnené impresionizmom, ktorý bol dominantný vo výtvarnom umení 19-teho a 20-teho storočia. Veľmi ho lákal Orient, vycestoval do Číny. Po úspešnej výstave svojich obrazov v Pekingu bol pozvaný tamojšou vládou a požiadaný, aby založil Štátnu akadémiu krásneho umenia v Pekingu a hneď tam bol menovaný aj profesorom. Chytil tu pracuje, usporiada výstavy, je zvolený za predsedu Klubu výtvarníkov v Pekingu. Po troch rokoch svojho pôsobenia na Akadémii usporiadal prvú výstavu diel svojich žiakov, kde po prvýkrát čínski umelci vystavovali diela, maľované podľa európskej školy. V Číne sa oženil s ruskou emigrantkou Ninou Kokokorinovou.

Okrem výstav v Pekingu, usporiadal výstavy aj v Prahe, Viedni a v iných mestách Európy, Ázie a aj v Amerike. Vystavoval tu svoje diela, ale snažil sa zviditeľniť aj diela svojich žiakov. Okrem toho, že vyučoval žiakov, podarilo sa mu objaviť a predstaviť širokej verejnosti nielen v Číne, ale aj vo svete talentovaného čínskeho maliara Či-baj-šima. Každý rok celé leto trávil vo svojom letnom byte v Svrbiciach, kde pozýval rôznych umelcov z Číny, ale aj z Prahy ako napr. Ši-ta Sana, mladá maliarka s manželom Vang-šo-lin, ktorí v Prahe študovali na Akadémii výtvarných umení. Ďalej tu hosťoval akademický sochár Kuba a iní v tej dobe úspešní maliari. Len málokto z dediny a okolia vedel, že do Svrbíc chodili významní umelci z cudziny a Prahy. Vojtech Chytil ovládal 6 svetových jazykov, čo dokazuje aj jeho korešpondencia s manželkou Ninou, kde si písali

po anglicky, rusky, nemecky. Počas výstavy vo Viedni sa u neho prejavili symptómy neznámej choroby a 9.5.1936 zomiera v Bratislave. Je pochovaný v Piešťanoch. Jeho manželka Nina dokončila vo Viedni výstavu a odišla do USA, kde sa zoznámila s českým emigrantom Jaroslavom Otavom - právnikom. Neskôr sa ako manželia vrátili do Čiech, ale na Slovensko sa už nevrátila. Svoj letný byt po manželovi Vojtechovi predala.

Ťažšie začiatky Chromcových v Svrbiciach sme opísali vyššie. Tu treba ešte dodať, ako ich príchod do dediny ovplyvnil život miestnych obyvateľov. Napriek tomu, že ich vnímali ako cudzincov a nemali k nim kladný vzťah, poskytli im príležitosť zamestnať sa - dievčatá ako pomocnice v domácnosti, neskôr aj ako opatrovatelky pri deťoch. Chlapci sa zamestnali v poľnohospodárstve. V rámci svojich možností sa snažili pomôcť dedine, či už pri úprave štrkovej cesty, kde poskytli povozy, alebo napríklad v zime zásobovali drevom miestnu „pastušku“. Napriek tomu, že sa snažili zapadnúť do miestnej komunity a pomáhali miestnym ľuďom, nemôžeme povedať to isté o občanoch Svrbíc. Prejavovalo sa to podpaľačstvom a iným poškodzovaním ich majetku, čo ich značne oslabovalo, pretože nešlo o zanedbateľné finančné sumy. V roku 1934 sa v dedine objavil týfus, ktorý neobišiel ani rodinu Chromcových a na následky tejto choroby podľahol syn Jozef Chromec. Rodina Chromcová týmto utrpela najväčšiu stratu, pretože otec Blažej Chromec mal značne podlomené zdravie z I. svetovej vojny a už nevládal spracovať tak rozsiahly majetok. Po smrti Blažej Chromca v r. 1943 nastáva úpadok celého majeru, všetka starosť oň ostala na pleciach manželky Amálie Chromcovej, ktorá krátko po vojne dáva polia do árendy, neskôr odchádza k dcére Anne do Piešťan a následne do Chtelnice, kde v roku 1953 zomrela. V tom čase v Svrbiciach vzniká JRD a polia a ostatný pôdny fond prechádza do jeho majetku. Lesy boli znárodnené a prešli pod správu Štátnych lesov.

Svrbice a 2. svetová vojna (1939-1945)

Obec Svrbice vďaka svojmu územnému začleneniu nebola zasiahnutá krutými udalosťami 2. svetovej vojny.

Gejza Pockody v Kronike národného povstania v Svrbiciach roku 1945 píše:

„V období Slovenského štátu - tajné počúvanie londýnskeho a moskovského vysielania rozhlasu u Jána Valoviča v dome č. 54“

„O povstaní 28. augusta 1944 dozvedeli sa občania až 30. augusta a 1. septembra nepresné správy od vojakov, ktorí utiekli domov.“

„Vojaci z obce, ktorí sa zapojili do povstania: Miloš Mihalik, Rudolf Kováč, Rudolf Mihalik, Pavol Mihalik (vojaci v zálohe 24-30 ročný). Rudolf Kováč a Rudolf Mihalik boli v zajatí v Nemecku, domov sa vrátil Rudolf Kováč v júni 1945“.

„25. februára 1945 - 26 ročný Ján Filip Hromádka - zavraždený Nemcami nad rodnou dedinou.“

„1. apríla 1945 - postup Čerenej armády cez obec smerom do Piešťan. V zahraničnom

Ján Filip Hromádka.

odboji bojovali Jozef Mihalik, Ján Segeš, František Hašan - všetci vo Francúzsku.“

Popri úmrtí Jána Filipa Hromádku tragické okamihy krutosti vojny si po celý život niesol rodák zo Svrbíc Jaromír Jurčo. Ako malému chlapcovi, ktorý išiel so svojím otcom pracovať na pole a našiel pre neho neznámy predmet (ručný granát), ktorý v detskej zvedavosti uchopil do rúk. Za niekoľko sekúnd explóziou granátu obe ruky navždy stratil. Našťastie mu zostali predlaktia, s ktorými dokázal neuveriteľné činnosti: ovládať konský záprah, zvládnuť jazdu na motorke, získať vodičský preukaz a svojou neuveriteľnou vytrvalosťou byť vodičom a plnohodnotným človekom po celý svoj život.

Z histórie JRD (jednotné roľnícke družstvo)

Miestne JRD vzniklo v II. etape združstevňovania Slovenska realizovanej v r. 1955-1960. Dátum vzniku je 22. apríl 1958 z podnetu ONV v Hlohovci. Dňa 25. mája 1958 bolo zvolané valné zhromaždenie JRD za prítomnosti 57 členov, kde bola zvolená správa JRD a dozorný výbor v zložení: predseda - František Mihalik, podpredseda - Vojtech Mihalik, vedúci ŽV Štefan Slávik, vedúci RV Pavol Mihálik, ekonóm Jozef Mrázik.

Družstvo bolo zaradené do III. typu s cekovou výmerou poľn. pôdy 279 ha, z toho ornej pôdy 254 ha. Chotár bol veľmi členitý, na niektoré miesta sa s poľnohospodárskym náradím dostali iba s konským záprahom. Nepriaznivá bola dochádzka do okresného mesta Hlohovec. Autobus cez obec nepremával, cestovať bolo možné len zo Šalgoviec.

Jaromír Jurčo.

Práca na poli.

Družstevníci na zájazde.

25. novembra 1959 členská schôdza zvolila nové vedenie JRD v tomto zložení: predseda - Ján Pavlovič, podpr. Vojtech Mihalik, vedúca ŽV Janka Hertelová, RV - Vojtech Mihalik, neskôr Štefan Križna.

Sprievodným znakom existencie JRD bolo nedostatok pracovných síl, nakoľko mladí ľudia odchádzali za prácou do miest, kde našli svoje nové trvalé bydlisko.

R. 1960 bola realizovaná reorganizácia okresov. Obec Svrbice bola zaradená do okresu Topoľčany vzdialeného 30 km.

V rokoch samostatného hospodárenia 1959 - 1972 malo družstvo stúpajúcu produkciu v RV i v ŽV. V RV najlepšie ha výnosy dosiahli v r. 1969 pšenica 47 q/ha, jačmeň 43 q/ha, cukrová repa 254 q/ha, zemiaky 23 q/ha. V oblasti ŽV priemerná ročná produkcia hovädzieho mäsa v r. 1969 bola 546 q a bravčového 336 q. Úžitkovosť dojníc v produkcii mäsa bola vynikajúca. Obec Svrbice ležia-

ca na konci Topoľčianskeho okresu práve vďaka výsledkom v živočíšnej výrobe sa zaradila k najlepším v rámci Slovenska. V r. 1971 získalo JRD Svrbice v produkcii mlieka celoslovenský rekord 483 tisíc litrov.

V roku 1974 vydavateľstvo Príroda v Bratislave z poverenia Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SR vydalo publikáciu **Kronika rodnej zeme**, je publikovaný úspech JRD Svrbice po-

Družstevníci na zájazde.

Družstevníci na zájazde.

dávajúci svedectvo o významnom úspechu v doživosti kráv získanom v rámci Slovenskej republiky pod názvom **Rozum v hrsti**.

Začiatky spoločného hospodárenia JRD „Svornosť“ Šalgovce začali dňom 13. marca 1972 zlúčením susedných obcí Ardanovce, Bzince, Orešany, Šalgovce, Svrbice s centrom v Šalgovciach. Pomenovanie JRD sa zmenilo PD (poľnohospodárske družstvo).

Poľnohospodárske družstvo sa nachádza na okraji Nitranskej pahorkatiny, na východnom úpätí Považského Inovca približne do 300 m nadmorskej výšky. Územie patrí do oblasti mierne teplej, mierne vlhkej, vrchovinovej. Priemerná teplota sa pohybuje okolo 8-9 stupňov Celzia. Priemerný ročný úhrn zrážok je 627-723 mm. Hlavné vegetačné obdobie začína okolo 20. apríla a končí okolo 12. októbra.

PD prešlo viacerými reorganizačnými zmenami. Počet obyvateľov Svrbíc zamestnaných v PD pravidelne klesal. Po zrušení hospodárskeho dvora Svrbice, v rokoch 1992-1994 so zameraním na chov ošipaných a dojnic, najdôležitejšou súčasťou výroby sa stalo obrábanie polí, pestovanie poľnohospodárskych rastlinných produktov.

Rozum v hrsti

Na dvore, za domom, o ktorom je na prvý pohľad jasné, že slúži na úradné účely, zastavilo veľké dodávkové auto. Naokolo je dosť blata. Neďaleko vedie cesta na hospodársky dvor družstva. Muž, ktorý z auta vystúpil, bol predseda družstva v Svrbiach Ján Pavlovič.

O voľajakú chvíľu mi už pri maštaloch ukazoval patent, aký sa zaiste nikde inde na Slovensku, ba možno v celej republike tak hneď nenájde. Myšlienka sa zrodila v jeho hlave a konkrétnu podobu jej dali najmä traktoristi Rudolf Vičan a Augustín Kováč. Bolo to v roku 1967, a túto udalosť by si mal povšimnúť aj miestny kronikár, lebo stojí zato. Z okresného stavebného podniku priviezli dva kotly, potom z jedného odrezali vrch a zabudovali ho pekné postojáčky, otvorom hore. Druhý, ten väčší, postavili naležato; dá sa pod ním kúriť. Z nákupného podniku, od svojho patróna, priviezli závitnicu, ktorú dali do kotla s odrezaným vrchom. No a ozubené kolesá sa už našli aj v dedine. Z gáňa. Keď si to zrátate, náklady sú minimálne. Pripravovňa, ako ju možno nazvať, bola niekedy menšia, stáli v nej iba kotly. Až neskôr ju rozšírili, aby boli poruke hneď aj vrecia s krmnou zmesou a ostatným krmivom. V pripravovni je stále príjemné teplo a poriadok.

Celé toto originálne zariadenie pracuje takto: Jeden zo štyroch ošetrovateľov, podľa toho, ktorý je na rade, napustí z vodovodu do kotla vodu (vmestí sa doň dvetisícpäťsto litrov) a pod kotol zakurí. Keď sa voda zohreje, prečerpá ju čerpadlom do druhého, stojaceho kotla. Do kotla potom pridá postrúhanú krmnú repu, otruby, sladový kvet, zmes pre dojnice, zapne závitnicu, aby sa všetko dobre rozmiešalo. Potom tento tekutý výdatný krm potecie spádovým potrubím rovno do válovov v kraviarni. Takýto teplý nápoj je na stravnom listku kráv dvakrát denne cez celú zimu, vždy pred kŕmením. Keby azda niekde inde dostali chuť skonštruovať niečo podobné, môžeme záujemcom prezradiť aj recept na miešanie nápoja, aký inde kravy sotva pijú. Na kus a deň je to 10 kg nastrúhanej krmnej repy, 2 kg otrúb, 2 kg sladového kvetu, 2 kg zmesi pre dojnice. Potom nasleduje kŕmenie objemovými krmivami. Na kus a deň dávajú 3 kg sena, 4 kg slamy, 8 kg repných skrojčkov.

Výsledok je udivujúci – 4464 litrov mlieka na kravu.

Bolo by však chybou pripisovať čarovnú moc len nápoju v zime, ako ho oni nazývajú. Lebo kravy ešte lepšie doja v lete, a to nestoja len v maštali, ale vyhŕňajú ich na pašu. Aj v lete ich majú na starosti ošetrovatelia. V tom čase dostávajú kravy prídavok 2 kg zmesi. A tým to končí. Ibaže pasienky nie sú také, ako ešte často býva zvykom v našom kraji, ale udržiavané, s dobrou trávou.

V maštali by ste márne hľadali supermodernú technológiu. Majú kŕmne a hnojné železničky, a to je všetko. No málokde sa nájdú takí svedomiti ošetrovatelia ako Pavol a Alojz Mihalík, Jozef Jančovič a Pavol Cingel. Pracujú spofahlivo už roky. Čistá maštaľ, dobytok, akému fažko nájsť páru.

Na kravy sa upriamili od samého začiatku. Nebolo to náhodou. Predseda pred založením družstva si dal na vlastnom dobytku vždy záležať. Rovnaký vzťah k dobytku mali aj viacerí, i Janka Hertelová, ktorá je už desať rokov zootechničkou. Z roka na rok vyberali na ďalší chov vždy len najlepšie jalovice. Uprednostňovali prirodzenú plemenitbu pred insemináciou. Nie preto, že by inseminátorom nedôverovali, ale nechceli riskovať z iných príčin. Do Svrbíc je ďaleko. V sobotu a nedeľu sa nikoho nedovoľáš a najmä keby vznikli záveje alebo zlé počasie, fažko sa k nim dostať. Aj tentoraz kúpili na aukčnom trhu dvoch býkov. Je to nemalá položka, keď jeden stojí do 20 tis. Kčs.

Dojilky donedávna dojili rukami. Kto to skúsil vie aká je to namáhavá robota a ako po nej trpnu ruky. Jedna nadojila za mesiac aj 5 tis. litrov mlieka. Na nákup dávajú zo Svrbíc, z tejto malej dediny v Topoľčianskom okrese, ročne pol milióna litrov, a to od deväťdesiatich dvoch kráv.

Začínali ako všade inde. V chotári bolo nesmierne veľa medzí a na medziach ešte viac stromov, ktoré bolo treba najprv vytrhať, aby sa medze mohli rozorať.

Od kravy nadojili šesť litrov. Trpezlivá robota len po rokoch priniesla bohaté ovocie.

Stefan Veľas

Text z publikácie Kronika rodnej zeme.

Významné budovy v obci

Kostol p. Márie Kráľovnej Pokoja

Dňa 30. mája 1957 bol vysvätený kostol p. Márie Kráľovnej Pokoja. Kostol bol vybudovaný vďaka obetavej práci miestnych obyvateľov pod vedením kňaza Antona Vácvala. Prvé významné opravy kostola viedol kňaz Jozef Dudík v rokoch 1967-1968. V roku 1982 bola realizovaná vnútorná maľovka, úprava vonkajšieho exteriéru a rozsiahla úprava vonkajšieho okolia kostola. Súčasne bolo zavedené elektrické vykurovanie vnútorných priestorov kostola, elektrické zvony, interiér bol vybavený stabilnými lavicami a zmena hlavného oltára. Tieto práce riadil kňaz Emil Páleš.

V roku 2007 pri príležitosti 50. -teho výročia vysvätenia kostola prešla jeho budova rozsiahlou rekonštrukciou. Boli vymenené okná, vonkajšia fasáda budovy, realizovaná oprava strechy, úprava okolia a novovybudované vstupné chodníky zámockou dlažbou. V interiéri kostola výrazne pritiahli zraky veriacich novozakúpené obrazy krížovej cesty, ktorá bola zakúpená vďaka zbierke jednotlivých veriacich. Vysvätenie krížovej cesty na slávnostnej svätej omši pri príležitosti 50. - výročia vysviacky kostola uskutočnil biskup mons. Dominik Tóth, ktorý pred 50. -timi rokmi bol priamym účastníkom vysviacky novovybudovaného kostola ako mladý kňaz, ktorý spre-

Kostol p. Márie Kráľovnej Pokoja v zime.

vádzal vtedajšieho biskupa Ambróza Lazíka. Na oslavu boli pozvaní žijúci kňazi, dekan Jozef Dragúň, kňaz Jozef Šintal. Zo zdravotných dôvodov svoju neprítomnosť ospravedlnil kňaz Emil Páleš, ktorý pôsobil v našej farnosti 20 rokov. Organizačnú časť svätej omše, zabezpečoval kňaz Lukáš Šlosár.

Rekonštrukčné práce boli realizované starostom obce Jánom Hertelom, členmi obecného zastupiteľstva a aktívnymi veriacimi obce. Jednou z posledných rekonštrukčných prác v r. 2012, v okolí kostola bolo vybudované parkovisko.

Kronika Farského úradu v Ardanovciach zaznamenala výnimočnú udalosť 1. júla 2001, ktorá sa realizovala v obci Svrbice. Tou významnou udalosťou bola primičná svätá omša novokňaza Petra Hertela, syna Jána Hertela a manželky Heleny, rod. Mihalikovej. Dlhoročné náročné štúdium teológie v Bratislave, pobyt v Podolínci a ďalších dôležitých kňazských centrách, dali predzvesť vstupu nášho rodáka do služieb Ježiša Krista. Veriaci Svrbíc s nadšením prijali možnosť priamej účasti na večných sľuboch v centre redemptoristov v Podolínci dňa 15. augusta 2000. Do rúk vdp. biskupa Rudolfa Baláža zložil Peter o dva mesiace neskôr na Starých Horách za Banskou Bystricou slová sľubu a prijal požehnanie diakonátu v bazilike Nanebovstúpenia Panny Márie v júni 2001 za účasti spolubratov a predstavených členov Kongregácie Najsvätejšieho

Kostol p. Márie Kráľovnej Pokoja.

Interiér kostola p. Márie Kráľovnej Pokoja.

Vykupiteľa v prítomnosti rodákov, rodičov a rodiny. Vyvrcholením týchto udalostí bola primičná svätá omša. Svrbice boli zaplavené stovkami veriacich, ktorí prišli poďakovať Pánu Bohu za dar v osobe novokňaza Petra Hertela. Pri tejto vzácnej príležitosti občania Svrbíc vyburcovali svoju spolupatričnosť v aktívnych prípravách, pri priamom obrade i v závere vzácnej udalosti. Pódium, na ktorom slúžil Peter primičnú svätú omšu za spoluúčasti kňaza vdp. Haluzu

a ďalších spolupratov, daroval jeho otec žiakom ZŠ v Šalgovciach, ktorí ho využívajú na kultúrne vystúpenia priamo v budove školy.

V roku 1997 sa konala primičná sv. omša novokňaza Vladimíra Baxu, ktorého matka Vilma rod. Kavková bola rodáčkou Svrbíc.

Biskup mons. Dominik Tóth s občanmi Svrbic pri príležitosti 50.-teho výročia vysvätenia kostola.

Peter Hertel.

Primičná svätá omša Petra Hertela vo Svrbiaciach.

Križe v obci

Neoddeliteľnou súčasťou vzácnych zastavení v našej obci sú križe.

Podľa zápisu v pamätnej knihe od Gejzu Pockodyho prvým takýmto miestom je na svrbicko-šalgovskom chotári postavená neumelecká socha Panny Márie z roku 1867, ktorú postavili občania Svrbíc na pamäť rakúsko-uhorského vyrovnania.

V hornom konci dediny pred terajším kultúrnym domom bol v roku 1882 postavený križ vďaka barónke z Rišňoviec. Jeho stabilizovanie betónovým podstavcom bolo realizované v roku 2014.

Docha Panny Márie.

Križ v areály miestneho kostola.

Križ pri kultúrnom dome.

V roku 1903 bol pred neskôr vybudovanou budovou školy, vybudovaný križ, ktorý bol v roku 1967 premiestnený do areálu pred vchod do miestneho kostola.

Najvýraznejším úspechom posledných dní života našej obci je vybudovanie križovej cesty v lokalite Hôrka. Skupina nadšených občanov Svrbíc upravila terén, vyrobila drevené križe, doplnila plastikami obrazov zastavení Pána Ježiša a osadila do terénu. Križová cesta bola vysvätená pátrom Petrom Hertelom, rodákom zo Svrbíc 28.7.2018

Začiatok križovej cesty.

Vysviacka križovej cesty pátrom Petrom Hertelom.

Letecký záber križovej cesty.

Škola

Kronikár a učiteľ v jednej osobe Gejza Pockody pôsobiaci v našej obci od 1. septembra 1930 zaznamenal v pamätnej knihe histórii vzdelávania detí vo Svrbiciach takto:

Deti navštevovali rímsko-katolícku ľudovú školu v Ardanovciach, štátnu ľudovú školu v Šalgovciach. V roku 1930 bola v obci Svrbice vybudovaná nová budova školy.

Bola zriadená Výnosom Ministerstva školstva a národnej osvety zo dňa 28. 6. 1928 č. 75. 118/I. 1928. Architektom bol Michal Macek z Trnavy. Celkový náklad činil 263 000 Kčs.

Dňa 13. septembra 1930 začalo vyučovanie v novej budove. Vyučovanie otvoril Gejza Pockody. Učil v obci nepretržite 4 roky. Potom nastúpil prezenčnú vojenskú službu. Jeden rok ho zastupoval výpomocný učiteľ František Mitterpach, druhý rok výpomocný

Pohľady na budovu školy v 30-tych rokoch.

učiteľ Ľudovít Žák. Vecný náklad na školu si hradila obec sama.

Budova pozostávala z vstupnej chodby jednej priestrannej triedy, kabinetu a učiteľského bytu.

Pán učiteľ Gejza Pockody pôsobil v obci do roku 1945. Jeho osobnosť zanechala hlbokú ľudskú stopu v žiakoch i v obyvateľoch Svrbíc. Bol významnou osobnosťou. Popri vyučovaní žiakov v 1. - 9. ročníku, kde počas školských rokov sa vzdelávalo v priemere 55 až 63 žiakov, riadil osvetovú činnosť v obci. Najvýraznejšie boli prípravy amatérskych detských divadelných predstavení, majálesy a športové hry žiakov Svrbíc i blízkeho okolia.

Po skončení 2. svetovej vojny bol preložený a jeho nástupcom sa stal p.uč. Ondrej Bušík. Počas svojho pôsobenia vychoval generácie múdrych ľudí, o čom svedčia desiatky tých, ktorí dosiahli významné postavenie v povolaniach od riaditeľov cez lekárov, poľnohospodárskych inžinierov, magistier a najmä pracovitých ľudí s láskou k prírode a nesmiernou úctou človeka k človeku.

Učiteľ Ondrej Bušík, pôsobiaci v malotriednej škole ročníkov 1. - 4., vyučoval do septembra 1965, kedy bola otvorená nová budova ZDŠ (Základná deväťročná škola) v Šalgovciach, kam prešiel so žiakmi Svrbíc a pôsobil do roku 1971. V bývalej budove školy bola na krátky čas otvorená materská škola.

Žiaci obce Svrbice od 1. septembra 1965 navštevujú ZŠ v Šalgovciach, ktorá prešla viacerými zmenami. Z dôvodu označenej ZDŠ (základnej deväťročnej školy) prijala zmenu v rámci SR na ZŠ (základnú školu) s MŠ (materskou školou) v rámci racionalizačných opatrení zlúčením do spoločných priestorov. Od roku 1996 do roku

Divadelné hry naštudované pánom učiteľom Gejom Pockodym.

Športové hry - Plešiny, 30 roky 20. storočia - zorganizoval p. Pockody.

Učiteľ Ondrej Bušik so žiakmi v školskom roku 1963-1964.

2016 riaditeľkou ZŠ a MŠ Šalgovce bola Mgr. Vilma Púčeková (rod. Pavlovičová) - rodáčka a občianka Svrbíc. Vždy hrdá na žiakov zo Svrbíc. Žiakov múdrych, dobre vychovaných, ochotných pomôcť s úctou k starším ľuďom. Za 41 rokov odučených v ZŠ Šalgovce vychovala desiatky vzdelaných žiakov zo Svrbíc, z ktorých mnohí získali vysokoškolské, stredoškolské a odborné vzdelanie. Všetci našli uplatnenie v praxi a takmer všetci nezabudli na svoju rodnú dedinku - Svrbice.

V 70. - 80. -tych rokoch v priestoroch školy bola zriadená **Izba revolučných tradícií**, k inštalácii ktorej prispeli samotní občania zariadením, dobovým oblečením a fotografiami. Prispeli do takej miery, že bola navštevovaná záujemcami blízkeho i širšieho okolia. Začiatkom 80.-tych rokov prešla budova do rúk súkromného majiteľa. Budova i rozsiahle záhradné prostredie bolo odpredané rodine, čím obec prišla o jednu z významných kultúrnych budov.

Kultúrny dom

Priestory bývalého majera, patriace Blažejovi Chromcovi, sa postupnou rekonštrukciou rozčlenili na priestory zvané kultúrny dom a kancelárie JRD (Jednotné roľnícke družstvo) a MNV (Miestny národný výbor). Kultúrny dom tvorila sála slúžiaca na tanečné a svadobné zábavy. Neskôr prešla celá budova rozsiahlou rekonštrukciou, kde rozhodujúca bola výmena strešnej krytiny koncom 80.-tych rokov.

Po zrušení kancelárií rozšírili sa priestory a najvýraznejšia rekonštrukcia bola realizovaná v roku 1996, kedy boli vybudované sociálne zariadenia v novovybudovanej prístavbe, čím Kultúrny dom získal na kvalite. K vybaveniu bola zriadená kuchynka, kde boli zakúpené chladničky, elektrické sporáky a doplnený riad potrebný k vareniu a stolovaniu. Rekonštrukciou prešla i hlavná stena, ktorá musela byť izolovaná interier vymalovaný. Týmto vylepšeniami stúpol záujem občanov o usporiadanie rodinných akcií (oslava životných jubileí,

smútočné posedenia ako i tanečné zábavy). Ideálny počet hostí je 80, pri tanečnej zábave môže dosiahnuť počet 100.

V roku 1999 sa uskutočnila nová prístavba k uvádzanej kuchynke. Rok predtým vďaka plynofikácii obce zasiahla táto veľká vymoženosť Kultúrny dom. Najväčšia inovácia kultúrneho domu bola realizovaná v roku 2001. Dokúpili sa potrebné plynové sporáky, kotol a smažička. Interier bol vybavený zakúpením nových stolov, stoličiek (80 ks), novovymalované priestory a sociálne zariadenia dali možnosť využitia na všetky kultúrne podujatia, občianske stretnutia, predvolebné zhromaždenia, voľby, referendá, členské schôdze Jednoty, Požiarnej ochrany, Urbárskej spoločnosti, oslavy dňa matiek, detského karnevalu, hodovej tanečnej zábavy, silvestrovské posedenia a ďalšie aktivity občanov.

Vonkajšie zateplenie budovy, nová fasáda a výmena okien bola zrealizované v roku 2014.

Na všetkých prácach po roku 1999 sa podieľali: starosta Ján Hertel, členovia obecného zastupiteľstva a aktívni občania, po roku

Kultúrny dom s Obecným úradom.

2010 riadil rekonštrukčné práce starosta Vladimír Hromádka. Jednou z prvých rozsiahlych stavebných úprav v roku 2010-2011 boli rekonštrukčné práce kancelárií vedenia obce. Izolácia, novovybudované podlahy, vnútorná omietka stien, zariadenie kancelárskym nábytkom, zriadená minikuchynka pri kancelárii starostu a sklad CO.

V jednej z menších miestností je možnosť pre mladých ľudí v zimnom období tráviť voľné chvíle hraním pin-pongu.

Dnešná podoba kultúrneho domu je udržiavaná v príjemne pôsobiacom stave.

Oslava jubilea.

Interiér Kultúrneho domu.

Dom smútku.

Dom smútku

V citlivých chvíľach poslednej rozlúčky so zosnulými je mimoriadne využitý Dom smútku.

Bol vybudovaný v polovici 70.- tich rokov v priestore miestneho cintorína. Postupne sa vybuďovala betónová cesta, osvetlili sa vonkajšie priestory, prehĺbila sa studňa, (v súčasnosti je zavedený vodovod). Priestory cintorína boli sústavne udržiavané. Dom smútku bol postupne zrekonštruovaný do dnešnej podoby novou strešnou krytinou, výmenou okien a vonkajšej fasády (po roku 2010).

V tomto období na miestnom cintoríne bolo vytvorené pietne miesto - sústredenie starých náhrobných kameňov, vyrobený a osadený drevený kríž na Dome smútku, rekonštrukcia osadenia hlavného kríža, vysadenie drevín a okrasných kríkov. Vybudované bolo parkovisko pred cintorínom.

Pravidelné kosenie zabezpečujú starostom poverení kosci z obce.

V priestore lúky zvanej Pusto - vpravo dolu pred cintorínom sa v týchto dňoch dokončuje Rodinné oddychové centrum „PUSTO“, v ktorom je detské ihrisko, altánok na posedenie s miniknižnicou a detskými hračkami. Čakáme

Parkovisko pri cintoríne.

Pietne miesto.

na zabudovanie exterierových strojov na cvičenie. Areál je oplotený a zatravnený.

Pracovité ruky ochotných rodičov, detí a vedenia obce dali priestor novým aktivitám, rodičom a deťom.

Rodinné oddychové centrum a detské ihrisko „Pusto“.

Čakáreň

V roku 1994 bola inštalovaná čakáreň SAD. Je vybudovaná na pevných betónových základoch a jej obvodové steny tvorí pevná kovová konštrukcia presklenená zo všetkých strán. V zimných dňoch je možnosť uzavretia, nakoľko vpredu su inštalované kvalitné dvere. Je osvetlená a jej priestory uvítali najmä pravidelní cestujúci, dochádzajúci do práce v okolitých mestách a študenti stredných a odborných škôl.

Telefónna búdka

V čase bez mobilných telefónov a iphonov bola inštalovaná stabilná telefónna búdka pred budovou kultúrneho domu, slúžiaca všetkým občanom, nakoľko rozsiahla sieť telekomunikácií v spomínanom období bola vo výhľadovom pláne. V období nástupu mobilných komunikačných prostriedkov bol nad obcou smerom do Šalgoviec postavený vykryvač, vďaka ktorému bol zabezpečený kvalitný mobilný signál.

Plynofikácia

V roku 1997 najdôležitejšou akciou bola plynofikácia obce. Prípravné fázy jednotlivých nevyhnutných postupov boli realizované už niekoľko rokov pred priamym budovaním. Program plynofikácie jednotlivých miest a obcí bol rozsiahlym bodom plnenia v rámci celej Slovenskej republiky. Nevyhnutná bola spolupráca so štátnym plynárenským podnikom so sídlom v Nitre s návrhmi Topoľčianskeho okresu za účinnnej spolupráce vedúcich činiteľov susedných obcí. V spolupráci s nimi boli realizované prípravné akcie. Vo výberovom konaní vedenie obce uzavrelo pracovnú zmluvu s firmou ZUKEP z Topoľčian. Na jednotlivých fázach sa podieľali viaceré pracovné skupiny napr. geometrické zameriavacie práce realizoval rodák z obce Ing. Peter Hašan bytom Ratnovce, zemné výkopové práce p. Sýkora, priame spustenie plynu do jednotlivých rodinných domov realizoval bezpečnostný technik p. Poništ.

Začiatok priamej plynofikácie bol dňa 10. júna 1997 a dňa 17. októbra 1997 bola realizovaná kolaudácia. Najdôležitejšie bremeno organizácie všetkých fáz od prípravnej projektovej dokumentácie až po záverečnú kolaudáciu rozsiahlej plynofikácie úspešne zvládol starosta obce pán Ján Hertel.

S nevídanou aktivitou pomáhali nielen predstavitelia obecného zastupiteľstva, ale aj všetci občania v zastúpení vekovou kategóriou od detí po dôchodcov, ženy rovnako ako muži. Vďaka mimoriadnej brigádnickej aktivite občanov boli jednotlivé fázy prác - najmä čistenie výkopov pieskovanie a záverečná povrchová úprava uskutočnené v rekordne rýchlom termíne a so zníženými finančnými nákladmi. Tieto boli pôvodne odhadnuté vo výške 1 300 000,- SK k čomu bol nevyhnutný úver vo výške 800 000,- SK. Skutočná výška nákladov činila 890 000,- SK.

Výška nákladov, ktoré uhradili jednotlivé domácnosti, závisela od viacerých zložiek - druh plynového kotla, dĺžka potrubia od hlav-

ného prívodu, plynomer, skrinka, plynový sporák. Spodná hranica výšky úhrady pre rodinný dom činila 15 000,- SK a siahala u niektorých až k 50 000,- SK. Plynofikáciu využívalo takmer 94 domácností s maximálnou spokojnosťou.

Vodovod

Jedna z najdôležitejších úloh začiatkom 20. storočia v našej obci bola - vybudovať vodovod. Dlhodobá záležitosť závisela od dotácií finančných prostriedkov, ktoré poskytoval Enviromentálny štátny fond. Projektová dokumentácia bola vyhotovená v roku 2004. Od začiatku bolo nevyhnutné spojenie so susednou obcou Šalgovce a Ardanovce pre územné prepojenie do Bziniec a Radošiny, kde už vodovod mali. Stavebné dielo dostalo názov „Šalgovce-Ardanovce-Svrbice, vodovod“. Štatutárom diela bol starosta obce Šalgovce, podpisoval hlavnú zmluvu diela. Dodatky k zmluve podpisovali starosta Svrbíc a starostka Ardanoviec jednotlivo. Veľké pracovné úsilie vynaložili starostovia pri vybavovaní stavebného povolenia. Rozpočet finančných prostriedkov činil 24 miliónov SK. Do konca roka 2007 dostala obec Svrbice 3,3 milióna, pričom 5 % z celkovej sumy musela zložiť každá obec.

Najintenzívnejšie práce boli uskutočnené v rokoch 2006-2007. V Radošine bolo vybudované prepojovacie potrubie, zo Bziniec bolo vybudované výtlačné potrubie k vodojemu na Starý vrch v Šalgovciach. V Ardanovciach je vybudovaná prečerpávací stanica. Hlavný ťah potrubia od Šalgoviec do Svrbíc je položený cez tzv. Starú cestu až po kostol. Podľa prísunu finančných prostriedkov z enviromentálneho fondu boli realizované ďalšie práce. Pokračovacie práce na budovaní vodovodu v roku 2008 urýchlila výdatná finančná dotácia politickej strany SMER - sociálna demokracia vo výške 1,5 milióna SK. Napomohla pokračovať vo výkopových prácach a kladení potrubia vodovodu celou obcou. Výkopové práce pokračovali v januári 2009 a v apríli 2010 budovaním prípojok. Práce v obci boli ukončené v roku 2011 spustením vodovodu napojeného do vodovodného diela Šalgovce-Ardanovce-Svrbice.

Firma, ktorá realizovala výkopové a stavebné práce celého vodovodného diela mala názov Aquamont Horné Saliby. Súčasne k vodovodnému dielu musela obec svojpomocne riešiť úpravu obecných kanálov. V náročných terénoch vypomáhali stroje a ľudia z PD Orešany. Hlavné ťažisko prác bolo na pleciah obecného zastupiteľstva a ochotných brigádnikov. Mladí muži zoskupení v DHS

(Dobrovoľný hasičský zbor) podali výraznú pomocnú ruku súčasne s aktívnymi dôchodcami. Po plynifikácii a spustení vodovodu čaká obec náročná úloha budovania kanalizácie.

Odvodňovacia kanalizácia

Popri úprave u udržiavaní účelových komunikácií sú pre našu obec dôležité odvodňovacie kanále. Kanalizácia bola riešená čiastkovo a postupne. V roku 2003 rozsiahla úprava kanalizácie v dolnej časti obce pri rodinnom dome č. 50. V roku 2006 bol vyhlbený prírodný kanál nad rodinným domom č.17 a 18, vľavo do starého vrchu. Miestne komunikácie a ich udržiavanie najmä v zimnom období v posledných rokoch zabezpečuje vedenie obce so zazmluvnenou súčinnosťou súkromného podnikateľa.

Z histórie vedenia obce po roku 1989

Historický medzník vo vývoji ČSSR - 17. november 1989 - tzv. „nežná revolúcia“ ukončila obdobie vlády KSČ (Komunistická strana Československa) trvajúce od roku 1948 a položila základy demokratickej spoločnosti.

V dňoch 23. a 24. novembra sa konali voľby do obecných zastupiteľstiev. Urýchlili koniec spoločného MNV (Miestny národný výbor) v Šalgovciach v rokoch 1976 - 1990.

Obecný úrad bol zriadený v miestnostiach pripojených ku kultúrnemu domu (bývalé kancelárie JRD a MNV) s rozhlasovou ústredňou a skladom CO (civilná ochrana).

Prvých demokratických volieb sa zúčastnili takmer všetci občania Svrbíc. Podľa ich hlasovania starostom obce sa stal p. Ján Hertel. Obecné zastupiteľstvo tvorilo 9 poslancov: Alojz Mihalik, Stanislav Jančovič, Štefan Hertel, Ján Mihalik, Eduard Macho, Ľubomír Púček, Emília Jandová, Ľubomíra Segešová a Vojtech Kubránsky. V roku 1992 bola zrealizovaná zmena v správe obce - vo funkcii podpredsedu vystriedal pána Alojza Mihalika Stanislav Jančovič.

V novembri **1994** sa konali komunálne voľby:

Zo 155 voličov možnosť voliť využilo 110 občanov, ktorí opätovne zvolili do funkcie starostu p. Jána Hertela. Do funkcie poslancov obecného zastupiteľstva boli zvolení: Mária Holešová, Pavol Hradecký, Ľubomír Púček, Emília Jandová, Stanislav Jančovič, Mária Mihaliková, Alojz Mihalik, Ľubomíra Segešová a Rudolf Víčan.

Pamätný zápis.

P. Ján Hertel.

V decembri **1998** sa konali komunálne voľby:

Starostom obce bol zvolený p. Ján Hertel, poslanci obecného zastupiteľstva: Emília Jandová, Mária Gažíková, Ľubomíra Segešová, Pavol Hradecký, Ľubomír Púček, Stanislav Jančovič, Alojz Mihalik, Jozef Kováčik a Ján Vašítk.

V decembri **2002** sa konali komunálne voľby.

Po štvrtýkrát starostom obce bol zvolený p. Ján Hertel. Poslancami obecného zastupiteľstva boli zvolení: Emília Jandová, Stanislav Jančovič, Pavol Hradecký, Ľubomír Púček.

V decembri **2006** sa konali komunálne voľby.

Starostom obce sa stal p. Ján Hertel a do obecného zastupiteľstva boli zvolení: Ján Janda, Pavol Hradecký, Stanislav Jančovič, Ľubomír Púček a Zuzana Valovičová.

Rok 2010

Starostom obce sa stal p. Vladimír Hromádka a poslancami obecného zastupiteľstva:

Ján Janda, Ľubomír Púček, Magdaléna Bultmanová, Milan Jurčo, Dominik Mihalik. V roku 2011 Ján Janda odstúpil a nahradil ho Ján Vašítk.

P. starosta V. Hromádka.

Rok 2014

Starostom obce sa stal opäť p. Vladimír Hromádka a poslancami obecného zastupiteľstva:

Ľubomír Púček, Milan Jurčo, Magdaléna Bultmanová, Ján Janda ml., Martin Vašík.

Členovia obecného zastupiteľstva pracovali v komisiách. ekonomická, sociálna a komisia životného prostredia. Obecné zastupiteľstvo sa schádza na pravidelných zasadnutiach a rieši spoločne dôležité úlohy verejného života obce a individuálne záujmy, či problémy jednotlivých občanov. Keďže počet obyvateľov v posledných rokoch klesá, starosta obce pracuje na čiastočný percentuálny úväzok spolu s administratívnou pracovníčkou. Majú vyčlenené 2 dni v týždni pre priamy kontakt s obyvateľmi. Povinnosti, vyplývajúce zo štátnych nariadení, však musia plniť, absolvovať stretnutia v rámci okresu a kraja a splňať tak požiadavky plnohodnotného riadenia obce s menším počtom obyvateľov. V činnosti vedeniu obce napomáhajú najmä členovia obecného zastupiteľstva, ale i ochotní občania, ktorí chápu, že život obce musí byť v súčinnosti všetkých.

Financovanie obce

Finančné prostriedky prichádzajú do obce v podobe podielových daní pridelených štátom, daňami za používanú pôdu z poľnohospodárskeho družstva, od občanov (daň z nehnuteľností). V prepočte na počet obyvateľov 213 sú dotácie primerané na využiteľnosť predpísaných poplatkov obce - udržiavanie budov a komunikácií, elektrina - osvetlenie obce, plyn, odvoz odpadu. Regionálna politika je napojená na okresné a krajské centrá. Výrazne sa odzrkadľuje najmä vo financovaní formou podielových daní a rozpočtu obcí. K výrazným úspechom úsilia vedenia obce patrí vybavenie prechodu vlastníctva 18 ha ornej pôdy a pastvín zo štátu na obec Svrbice.

Zdravotníctvo a sociálne pomery

Základné lekárske ošetrovanie poskytujú občanom Svrbíc lekári v zdravotníckom zariadení v Radošine. Detský lekár, lekári pre dospelých, zubná ambulancia i lekárne. Možnosť odborného lekárskeho ošetrovania je v Topoľčanoch, Piešťanoch, Nitre. Mimoriadne náročné vyšetrenia a operácie je možné absolvovať v Nitre a v Bratislave. Veľmi dôležité je zdravotné poistenie občanov. V Slovenskej republike je možnosť uzavrieť zmluvu iba s jednou zdravotnou poisťovňou, ktorú si vyberie občan sám.

Životná úroveň

V súčasnosti v rámci Slovenskej republiky v celkovom prepočte na obyvateľa dosahuje životná úroveň vysoký stupeň. Rozdiely vznikajú medzi veľkými mestami a regiónmi s vysokým počtom nezamestnaných. Obyvatelia Svrbíc v produktívnom veku sú zamestnaní, materiálne zabezpečujú svoje rodiny, zveľaďujú svoje rodinné domy, ich okolie a bytové vybavenie. Vďaka aktivite vedenia obce má obec zabudovaný kamerový systém a televízny signál. Pre informovanosť jednotlivých občanov o činnosti obecného úradu je vytvorená webová stránka obce. (www.svrbice.sk)

Brigáda - Rodinné oddychové centrum Pusto.

Brigáda na cintoríne.

Brigáda pri kostole.

Brigáda pri kostole.

Občania obce Svrbice vynikali a vynikajú schopnosťou vždy a v každej situácii, potrebnej k zveľadeniu vzhľadu obce, priložiť ruku k dielu. Tak tomu bolo v rokoch 30. -tych, kedy mladí ľudia upravovali cesty a priestory pred zvonnicou. Tak tomu je dodnes, kedy všetci prispeli k budovaniu plynofikácie, vodovodu, Rodinného oddychového centra „Pusto“, križovej cesty, vybudovaniu areálu Hôrka, rekonštrukcie Domu smútku, nového parkoviska pred cintorínom i pred kostolom, rekonštrukcii kultúrneho domu, oprave križov a pri ďalších aktivitách.

Brigáda - Rodinné oddychové centrum Pusto.

Brigáda na križovej ceste.

Kultúrne a ľudové tradície v obci Tradície Veľkej noci

Dlhoročná tradícia dievčat z obce, ktoré i v súčasnosti oblečené v ľudových krojoch s piesňou „Budte nám tetičky veselé...“ stužkami ozdobenou briezku navštvia každú domácnosť, v ktorej odovzdajú vlastnoručne zhotovenú veľkonočnú kraslicu, farebný venček zo stebelok slamy a nastrihaného farebného papiera a vetvičku baburiatka na znak príchodu jari a zmrtvýchvstania Ježiša Krista.

Vo veľkonočnú nedeľu muži a mládenci pokračujú v dlhoročnej tradícii oznamovania Vzkriesenia Pána Ježiša v susedných obciach farnosti, pričom nesú kríž a spievajú nábožné piesne.

Vo Veľkonočný pondelok chlapci a muži udržujú tradíciu polievania a šibanja dievčat i žien.

„Letečko“ kedysi.

Procesia - oznamovanie Vzkriesenia.

„Letečko“ v novom tisícročí.

Deň matiek

Po nežnej revolúcii ustúpili do úzadia oslavy MDŽ (Medzinárodný deň žien), ktorý nahradil Deň matiek v 2. májovú nedeľu. Vedenie obce každoročne pozýva všetky mamičky, babičky a ženy na príjemné posedenie spojené s kultúrnym programom detí materskej a základnej školy doplnené hudobnou skupinou Spievanky z Ratnoviec. Všetky prítomné ženy obdržia z rúk starostu materiálny darček, kvet a posedia si pri malom pohostení.

Stavanie mája

Každoročne, v podvečer 1. mája, v priestoroch pred budovou obecného úradu za prítomnosti detí i dospelých občanov sa udržiava tradícia „stavania mája“, ktorú realizujú mládenci a chlapi z obce za prítomnosti mnohých občanov, tešiacich sa z milej májovej slávnosti.

Svätojánska noc Hôrka

Jednou z najobľúbenejších tradícií je „svätojánska noc“ dňa 24. júna (deň Jána), obdobie slnovratu. Čaro svätojánskej noci je dlhoročnou tradíciou podporované vedením obce a mladými ľuďmi. Jeho nočná náplň sa mení a dopĺňa. Vždy je v tom zapálenie vaty a nočného ohňa, posedenie miestnych i pozvaných hostí, opekanie chutných výrobkov, pochutenie na čerstvo uvarenom guláši, ktorému predchádza športové popoludnie venované súťažiam detí a priateľskému futbalovému stretnutiu s kolektívom zo susednej obce Orešany. K posedeniu neoddeliteľne patria spevy ľudových piesní, doplnené hrou na gitaru.

Vďaka úsiliu starostu p. Vladimíra Hromádku, členov obecného zastupiteľstva a všetkých obecných zložiek vznikol športovo-oddychový areál Hôrka - vybudovanie altánku, zabezpečenie kvalitných drevených stolov s možnosťou sedenia.

Svätojánska vatra.

Letecký pohľad na areál Hôrka.

Detail ohniska a altánku.

Priateľský futbalový zápas.

Hodové zábavy

Dňa 22. augusta je cirkevný sviatok súvisiaci s patrónkou nášho kostola p. Máriou Kráľovnou Pokoja tzv. Hody. Od 60.- tych rokov min. storočia začala tradícia hodových tanečných zábav. V uplynulých dvoch desaťročiach poriadalo vedenie obce a Pozemkového spoločenstva urbárikov hodové zábavy spojené s podávaním večere a losovaním bohatej tomboly. Do obce prichádzali príbuzní i priatelia z okolia.

V minulosti ľudia, pracujúci na poliach, oslavovali „Dožinky“ - oslava úrody obilia a práce ľudí v lete.

Dobový záber „Dožinky“.

Mikulášska tradícia

V podvečer 6. decembra sú pozvané všetky deti z obce v doprovide s rodičmi na stretnutie s Mikulášom, ktorému prednesú verše z básní, či zaspievajú obľúbenú pieseň, za čo ich Mikuláš odbaruje balíčkom sladkostí a ovocia. Kultúrny dom už dýcha predvianočnou atmosférou, je vyzdobený v duchu tradícií Vianoc a krásne znejúcich kolied. S týmto dňom je spojená výzdoba stromčeka pred budovou obecného úradu a pestré osvetlenie okien.

Mikuláš medzi deťmi v kultúrnom dome.

Vianoce v Svrbiciach

Starosta obce a vedenie urbáru od roku 2010 pravidelne organizujú predvianočné posedenie, na ktoré sú pozvaní najviac aktívni občania v brigádnických prácach spojených s pravidelnou a povinnou činnosťou obecného úradu a vedenia Urbárskej spoločnosti. Dôchodcovia nad 60 rokov a všetky deti i mladí ľudia, ktorí študujú, každoročne ku koncu roka dostanú z rozpočtu obce finančný príspevok.

Štefanský stolnotenisový turnaj

Po roku 2010 vznikla tradícia „Štefanského pin-pongového turnaja“, do ktorého sú zapojení všetci záujemcovia od najmenších až po najstarších. Odmenou najlepších hráčov je pohár starostu obce. Turnaj našiel mnohých obdivovateľov, je spojený s príjemným posedením, na ktoré prichádzajú i rodinní príslušníci.

Víťazi Štefanského stolnotenisového turnaja v roku 2017.

Víťazky Štefanského stolnotenisového turnaja v roku 2017.

Svrbická snežná stopa

Od roku 2017, koncom januára až februára, usporiada va vedenie obce v spolupráci s MCCC Buď fit Piešťany, za pomoci DHZ (Dobrovoľný hasičský zbor) „Svrbickú snežnú stopu“. Súťaž začína registráciou v Kultúrnom dome a štart i cieľ sú sústredené pri vysielači. Základom sú bežky, priaznivé počasie a vopred pripravená označená trasa približne 10 km, občania Svrbíc ale i hostia, rodáci zo Svrbíc. Aktívni záujemcovia tohto športu sú pozývaní cestou sociálnych sietí a zúčastňujú sa ho desiatky nadšencov. Víťané sú všetky vekové kategórie. Špecialitou pohostenia je masťný chlieb s cibulou a horúci čaj.

Pri príležitosti 745-teho výročia prvej písomnej zmienky o obci Svrbice dalo vedenie obce vyhotoviť pamätnú pohľadnicu obce Svrbice.

Spoločenské organizácie

Najväčšia organizácia s dlhodobou tradíciou v našej obci je **Požiarna ochrana**.

V kronike Gejzu Pockodyho sa píše:

„V roku 1936 bola v obci založená CPO (Civilná protiletická ochrana). Jej prvým veliteľom bol Pavol Slávik.“

Vybavenosť prichádzala od štátu. Činnosť v obci bola realizovaná školeniami ochotníkov a pravidelnými nácvikmi ochrany majetku občanov obce.

Po nástupe samostatnosti obce s príchodom demokracie, veľmi aktívne pracovala v obci Požiarna ochrana. Jej dlhodobým predsedom bol Vojtech Kubránsky. Pod jeho vedením sa členovia PO zúčastňovali obvodových a okresných súťaží, v ktorých získavali popredné umiestnenia. Zároveň patrili v obci k najaktívnejšej časti obyvateľov pri brigádach na skrášľovaní obce a budovaní, či udržiavaní verejných priestranstiev.

SZŽ (Slovenský zväz žien)

V 60-tych rokoch sú prvé snahy spojenia žien v obci do organizácie, ktorá ich spájala vo voľných chvíľach a dávala im možnosť niečo nové sa naučiť, vidieť, ba i cestovať. Realizovali kurzy varenia, šitia, výchovy detí, organizovania tanečných zábav ale i vybudovanie požičovne obedových súprav tzv. svadobky, z ktorej väčšiu časť používame dodnes ako vybavenosť kuchynky v Kultúrnom dome. Ako prvé organizátorky sú spomínané: Janka Hertelová, Jozefína Plekancová, Emília Vičanová, Mária Bušíková, Terézia

Svrbická snežná stopa.

Pavlovičová, Katarína Hertelová, Hedviga Segešová, Mária Segešová.

Od roku 1984 aktívne pracovalo 32 členiek spomínanej organizácie v organizovaní osláv MDŽ (Medzinárodný deň žien), detského karnevalu, Dňa úcty k starším, pozdravy jubilantom, jednodňové zájazdy s deťmi. V neposlednom rade všetky ženy v obci vždy skrášľovali životné prostredie, predzáhradky svojich rodinných domov, okolie miestneho kostola, kultúrneho domu i miestneho cintorína. Po roku 1989 bola činnosť SZŽ pretrhnutá. Popri činnosti SZŽ bola veľmi nápomocná snaha žien pracovať v ČK (Červenom kríži) - ochrana zdravia, základná prvá pomoc a ošetrovanie bežných zranení, to všetko ženy zaujímajúce sa o zdravie ľudí dokázali vďaka základným školeniam, vybavenosti lekárníček a najmä ochoty pomáhať.

Jednota

Dlhoročná organizácia členov Jednoty v obci bola riadená okresným vedením z Topoľčian. Dlhoročným predsedom bol Stanislav Jančovič. Členstvo v tejto organizácii prechádzalo formou dedičstva v rodinách, postupne však zužovalo svoj rajón a v roku 2015 zaniklo.

Urbárska spoločnosť

Dňa 22. septembra 1992 bola obnovená s počtom členov 58. Výmera lesnej pôdy: 99 ha 8707 m², výmera ostatnej lesnej plochy 3 ha 3284 m², výmera pasienkov 6 ha 5484 m², výmera ostatnej plochy 11 ha 823 m² a výmera spolu 110 ha 9298 m².

Predsedom urbárskej spoločnosti bol Jozef Mihálik. Členovia sa venujú ochrane lesného hospodárstva, čisteniu okolitých lesov, ťažbe dreva a výsadbe nových sadeníc.

V rokoch 2001 - 2005 bol predsedom spoločenstva Anton Dóczy. Členovia výboru zo Svrbíc boli Alojz a Jozef Mihálik a predsedom dozornej rady bol Stanislav Štefanka.

V roku 2003 sa uskutočnilo majetkovo-právne usporiadanie vlastníckych vzťahov členov urbáriátu. Dňa 3. apríla 2005 boli realizované voľby nového výboru. Za predsedu bol zvolený Vladimír Hromádka, podpredseda Ján Vašítek, tajomník Milan Jurčo. Celkový počet členov v roku 2007 bol 85.

DHZO - Dobrovoľný hasičský zbor.

Členovia Pozemkového spoločenstva urbárikov Svrbíc sa každoročne stretávajú na členskej schôdzi, ktorá spája členov Spoločenstva v záujmoch o vlastníctvo i v medziľudských kontaktoch.

Každoročne je vykonaná ťažba dreva členmi Spoločenstva, ktorí majú o drevo záujem. Časť ťažby je odpredávaná záujemcom za určený finančný príspevok, použitý na nákup sadeníc.

Obchod

Z rozprávania najstarších občanov sa dozvedáme, že v medzi-vojnovom období a počas 2. svetevej vojny, pohostinstvo zvané „Šenk“ prevádzkoval Ján Valovič (v rodinnom dome pod cintorínom) a Michal Mihalik (v rodinnom dome pod kostolom).

Po roku 1948 boli v rámci našej vlasti otvárané štátne predajne potravín a pohostinstvá.

Občania našej obce využili priestory východnej časti kultúrneho domu. V tomto období už vzniká Jednota, ktorá združuje všetky predajne, zabezpečuje tovar i štátnu kontrolu (inventúru). V našej obci bol otvorený obchod so zmiešaným tovarom, v ktorom sa striedali viaceré predavačky vyučené v oblasti predaja potravín. V období možností otvorenia súkromných predajní (po roku 1990), prešla predajňa rekonštrukciou miestnosti a prijala názov Rozličný tovar. Krátku dobu bola prevádzkovaná miestnym PD. Posledným majiteľom bol súkromný podnikateľ Miroslav Buraj od roku 2002, kedy odkúpil budovu od SD (Spotrebné družstvo) Jednota Topoľčany, ktorý definitívne zrušil predajňu v máji 2017. Pozemok pod budovou patrí obci. V minulom volebnom období odkúpilo vedenie obce pozemky od Jednoty v lokalite za obchodom. V tomto období sú občania nútení ísť za nákupom potravín do susedných obcí alebo najbližších miest.

Poslednou a veľmi kvalitnou predavačkou dlhé obdobie bola p. Mária Gažiková rod. Holešová. Z našich žien predávali potraviny Andrea Jurčová rod. Vičanová, Helena Hertelová rod. Mihaliková. V 60.-tych rokoch min. storočia bola otvorená predajňa pohostinstva. Mimoriadne obľúbené miesto udržiavané v prepojení s prírodnou scenériou, kde bola možnosť posedenia i rodín s deťmi. V čase, keď Jednota umožnila prevádzkovanie súkromným osobám, prevzala v roku 1990 do ekonomického prenájmu na dlhé obdobie obľúbené pohostinstvo p. Božena Vičanová a pomenovala ho Hostinec pod gaštanom. Hostinec prevádzkovala až do roku 2005.

Akokoľvek možnosti nákupu musia občania uskutočňovať v okolitých mestách s výnimkou, kedy do obce prichádzajú súkromní podnikatelia s predajom textilu, obuvi, poľnohospodárskeho náradia, drobného chovu zvierat a záhradkárskych pomôcok.

Služby

V období po roku 1990 jednou z pravidelných služieb obyvateľstvu sa stal pravidelný odvoz smetia, zabezpečený Obecným úradom.

Do plynofikácie v 1997 bola zabezpečená pravidelná dodávka plynových bômb.

Súkromné podnikanie

Začalo v období po roku 1990 a v našej obci vznikli tieto prevádzky:

Eduard Macho otvoril osobnú prepravu autobusom.

Ján Hertel so synom Jozefom zriadil stolársku dielňu.

V priestoroch bývalého PD (Poľnohospodárske družstvo) otvoril prevádzku výroby sedacích súprav Juraj Maďaras bytom Radošina. V dolnej časti rozsiahleho poľnohospodárskeho dvora otvoril prevádzku pílenia dreva Marek Segeš. Po krátkom čase odstúpil rozbehnutú činnosť firme Píla Jelko prevádzkovanou Marekom Jelenkom. Očakávaný predpoklad možnosti obsadenia pracovných miest miestnymi obyvateľmi sa nenaplnil. V oboch prevádzkach sú zamestnanci, ktorí dochádzajú z blízkeho i širšieho okolia.

V tomto období otvoril stavebnú činnosť súkromný podnikateľ v oblasti stavebníctva p. Ľubomír Sporina.

Možnosť súkromne hospodáriť na poliach obrábaných poľnohospodárskym družstvom využili v týchto rokoch p. Viliam Slávik a Rudolf Vičan.

S mimoriadnym záujmom sa stretlo úsilie Pavla Slávika, ktorý v priestoroch nad poľnohospodárskym družstvom, v ohraničenom priestore, začal chovať zvieratá - daniely a jelene. S mimoriadnym záujmom prichádzajú deti k tomuto miestu. Obdiv získal chovom včiel, výrobou medu a najmä zabezpečením opeľovania okolitých rastlín.

